

महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाची विभागीय
स्तरावर कार्यालये स्थापन करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक -रामआ-२०२०/प्र.क्र.२९/का-१०
नविन प्रशासन भवन, तिसरा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक-१० फेब्रुवारी, २०२१.

संदर्भ :-

१. मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त) यांनी सन २०२०-२१ च्या अर्थसंलपीय भाषणात महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाची विभागीय स्तरावर कार्यालये स्थापन करणेबाबत केलेली घोषणा.

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्र राज्य हे भौगोलिक दृष्ट्या अतिशय मोठे असून, यामध्ये ग्रामीण, शहरी, निम शहरी, आदिवासी असे क्षेत्रे आहेत. या परिक्षेत्रामध्ये छोट्या छोट्या वाड्या, पाडे, खेडे आहेत आणि सर्वच क्षेत्रात महिला राहतात. जेव्हा कोणतीही महिला अत्याचाराने पिडीत होते तेव्ही ती कुठल्याही क्षेत्रातील असू शकते. अशा पिडीत महिलांना तात्काळ मदत मिळणे गरजेचे आहे. मुंबई हे महाराष्ट्रातील मध्यवर्ती ठिकाण नाही. त्यामुळे अशा पिडीत महिलांना आयोगापर्यंत पोहोचणे कठीण जाते. तसेच दिवसेंदिवस वाढत असलेले महिला अत्याचाराचे प्रमाण पाहता त्यांना तातडीने मदत मिळण्यासाठी विभागीय पातळीवर कार्यालय असणे गरजेचे आहे.

आयोगाकडे अंमलबजावणीचे अधिकार नसल्यामुळे स्थानिक पातळीवरील पिडीतेच्या समस्यांचे निराकरण करण्यासाठी जिल्हा अधिकारी, पोलीस यंत्रणा, आरोग्य विभाग यांची मदत घेऊन पिडीतेच्या समस्येचे निराकरण करण्याचे काम आयोग करते. विभागीय पातळीवर कार्यालय असल्यास स्थानिक पातळीवरील सरकारी अंमलबजावणी यंत्रणांची मदत तात्काळ घेणे सोपे होईल आणि पिडीतेला लवकरात लवकर न्याय मिळेल.

आयोगाच्या जनजागृती मोहिमेमुळे सध्याला आयोगाकडे येणाऱ्या तक्रारींचे प्रमाण वाढले आहे. या तक्रारीचे लवकरात लवकर निवारण होण्यासाठी विभागीय पातळीवर देखील आयोगाचे उपविभागीय कार्यालय असल्यास वाढत्या तक्रारींचा निपटारा लवकरात लवकर शक्य होईल.

जनजागृती अभियान आयोग कार्यालयामार्फत नेहमीच राबविले जाते. तथापि, प्रत्येक विभागाच्या वाड्याच्या- पाड्याच्या समस्या वेगवेगळ्या आहेत. त्यामुळे त्या-त्या भागातील गरजेनुसार तेथील स्थानिक समस्यांचा विचार करून कार्यशाळा घेणे, प्रशिक्षण देणे, जनजागृती अभियान राबविणे इ. उपक्रम करणे शक्य होईल.

सर्व महिलांना समस्यांचे निराकरण करण्यासाठी व्यापक स्वरूपात काम करावयाचे असेल व शेवटच्या महिलेपर्यंत पोहचून तिचे आयुष्य सुखी व समाधानी करावयाचे असेल तर तातडीने/ जलद न्याय मिळणे आवश्यक आहे आणि म्हणून आयोगाचे प्रत्येक विभागीय आयुक्त पातळीवर उपविभागीय कार्यालय असणे गरजेचे आहे. त्यानुसार मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त) यांनी सन २०२०-२१ च्या अर्थसंलपीय भाषणात महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाची विभागीय स्तरावर कार्यालये स्थापन करणेबाबत केलेल्या घोषणेनुसार

महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाची विभागीय स्तरावर कार्यालये स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाची प्रत्येक विभागीय स्तरावर कार्यालये स्थापन करून ती तात्पुरत्या स्वरूपात विभागीय उपायुक्त, महिला व बाल विकास यांचे कार्यालयात सद्यःस्थितीत उपलब्ध असणाऱ्या मनुष्यबळाचा वापर करून सुरु करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाच्या विभागीय कार्यालये महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग अधिनियम, १९९३ या कायद्यान्वये कामकाज पाहतील, व खालील जबाबदारी पार पाडतील. :-

- १) विभागीय कार्यालयातील उपायुक्त यांनी राज्य महिला आयोगातील सदस्य सचिव यांच्या समन्वयाने आयोगाच्या विभागीय कार्यालयाचे कामकाज हाताळावे.
- २) सदर विभागीय कार्यालयाच्या परिक्षेत्रातील समस्या घेऊन कार्यालयात आलेल्या महिलांच्या तक्रारींचे तात्काळ निवारण होण्याच्या दृष्टीने महिलेच्या इच्छेनुसार तज्ञ समुपदेशकामार्फत समुपदेशन केले जाईल, किंवा स्थानिक पोलीस स्टेशन कडून सहकार्य घेण्यात येईल.
- ३) महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाचे विभागीय कार्यालय व स्थानिक पोलीस स्टेशन यामध्ये योग्य समन्वय साधण्यात यावा.
- ४) अतिमहत्वाच्या गंभीर स्वरूपाच्या तक्रारी किंवा स्वाधिकारे नोंद घ्यावयाच्या तक्रारींबाबत राज्य महिला आयोगाच्या सल्ल्याने कार्यवाही करण्यात येईल.
- ५) मुख्य कार्यालयास विभागीय कार्यालये मासिक, तिमाही व वार्षिक अहवाल सादर करतील.
- ६) आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे हे राज्य महिला आयोगाची विभागीय कार्यालये सुरु करण्याबाबत पर्यवेक्षण व संनियंत्रण करतील.
- ७) आयोगाच्या विभागीय कार्यालयाद्वारे प्रस्तावित / नियोजित सुनावण्या ह्या ऑनलाईन पध्दतीने घेण्यात येतील.

३. महाराष्ट्र राज्य महिला आयोगाच्या विभागीय कार्यालयाकरिता नियमित/ कंत्राटी स्वरूपातील अधिकारी/ कर्मचारी यांच्या उपलब्धतेनंतर आयोगाचे विभागीय कार्यालय हे प्रत्येक विभाग स्तरावर प्रस्तावित असलेल्या महिला व बाल विकास भवनाच्या मुख्य इमारतीमध्ये स्थलांतरीत करण्यात येईल.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२१०२१०१२५४९६१०३० असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(र.सि. जरांडे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई

२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा. सभापती / उपसभापती / अध्यक्ष/ उपाध्यक्ष/ सदस्य, विधानसभा/ विधानपरिषद, विधानमंडळ, मुंबई
५. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/ विधानपरिषद, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
६. मा.मंत्री/ राज्यमंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
८. सर्व विभागांचे अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई
९. पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य
१०. प्रधान सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे
१२. विशेष पोलीस महानिरीक्षक/ पोलीस अधिक्षक ग्रामीण (सर्व)
१३. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग, बांद्रा, मुंबई
१४. विभागीय उपायुक्त (सर्व), महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे
१५. सर्व जिल्हाधिकारी
१६. महालेखापाल- महाराष्ट्र-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई / नागपूर
१७. महालेखापाल- महाराष्ट्र-१/२ (लेखा परिक्षा), मुंबई / नागपूर
१८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
१९. उपायुक्त (महिला विकास)/ (बाल विकास), महिला व बाल विकास आयुक्तालय,पुणे
२०. सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी (आयुक्तालयामार्फत)
२१. सर्व कार्यासने, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२२. निवड नस्ती, का-१०.